

การนำหลักบุญกิริยาวัตร มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556

รศ.ดร.กัณฑณ หนูทองแก้ว¹ | Assoc.Prof.Dr. Kantaphon Nuthongkaew

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักบุญกิริยาวัตร มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักบุญกิริยาวัตร มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการนำหลักบุญกิริยาวัตรมาใช้ในวิถีชีวิตและจัดทำคู่มือในการปฏิบัติตน ในการนำหลักบุญกิริยาวัตรมาใช้ในวิถีชีวิตที่ถูกต้อง โดยได้ทำการสุ่มประชาชน จำนวน 384 คน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเครื่องมือคือ แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรม R

ผลการวิจัยพบว่า 1) การนำหลักบุญกิริยาวัตร มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการนำหลักบุญกิริยาวัตรมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ ปัญหาพบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ไม่ค่อยมีเวลาในการไปวัดทำบุญ รองลงมา ได้แก่ ไม่ค่อยมีเวลาในศึกษาธรรมะโดยเฉพาะเรื่องศีลภาวนา ส่วนแนวทางส่งเสริมพบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุดได้แก่ ประชาชนควรมีเวลาในการไปวัดทำบุญ รองลงมาคือ ควรมีเวลาในศึกษาธรรมะโดยเฉพาะเรื่องศีลภาวนา

คำสำคัญ : บุญกิริยาวัตร วิถีชีวิต ประชาชน

¹ งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวรมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2556

Abstract

The objectives of this research were to study an application of Punkiriya Vatthu principle for the way of Life of people in Mueang district, Nakhon Si Thammarat province, B.E. 2556. And to analyze the relation factors with private factors and promoting factors which are related with Punkiriya Vatthu principle for the way of life of people and simple random sampling of 384 people and collect data by questionnaire to analyzed and process data to find statistics of data by computer program R.

The findings were as follows 1) An application of Punkiriya Vatthu principle for the way of Life of people in Mueang district, Nakhon Si Thammarat province, B.E. 2556 by overview was at high level 2) The private factors and promoting factors had related with Punkiriya Vatthu principle for the way of Life of people in Mueang district, Nakhon Si Thammarat province, B.E. 2556

The recommendations found that the highest frequency was no time to make merit for them and followed up there was no time to study Dhamma especially on about precepts and meditation. The promotion way found that highest frequency was there should have sometimes for doing merit and followed up there should try to find out sometimes for study precepts and meditation

Keywords : Punkiriya Vatthu, Way of Life, People

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยได้วางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ถึงแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของคนเป็นสำคัญแต่ปัจจุบันกลับพบว่า ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการพัฒนาคน ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาก่อนหน้านี้ ได้ให้ความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมากกว่า ด้านสังคม ประกอบกับการไหลบ่าของคลื่นวัฒนธรรม วิวัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าสู่สังคมไทยอย่างง่ายดายเป็นต่อเนื่อง ในขณะที่คนไทย ส่วนใหญ่ยังไม่พร้อม

จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ดีพอทำให้คนไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมเปลี่ยนไป² การที่ประชาชนมีพฤติกรรม เข้าข่ายบั่นทอนการเป็นคนดี มีแนวคิด วิถีชีวิต ค่านิยม ที่เบี่ยงเบนไปจากความดีงามตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา อย่างเห็นได้ชัด ศูนย์การค้ากลายเป็นแหล่งชุมนุมพบปะสังสรรค์ เกิดปัญหาความย่ำแย่ของ คุณธรรม จริยธรรม มากมาย อาทิ มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก้าวร้าวรุนแรงแต่งกายตามสมัยนิยม เห็นแก่ตัว ไม่ใส่ใจ ต่อคนรอบข้างมีการใช้เวลาว่างอย่างไม่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งส่งผลเสียโดยตรงต่อประชาชนในสังคม และที่สำคัญยังส่งผลเสียต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

ประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะประชาชนในท้องถิ่นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ ทั้งนี้เพราะชุมชนเป็นเสมือนอิฐก้อนแรกที่ก่อเป็นองค์ภาพพหุที่ใหญ่ขึ้น ฉะนั้นนอกจากจะได้รับการพัฒนาจากรัฐแล้ว ในทางพระพุทธศาสนาการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ก็จะได้รับ การพัฒนาอย่างถูกต้อง ถูกทาง และถูกธรรมวินัยด้วย “หลักบุญกิริยาวัตถุ 3” เป็นหลักแห่ง การทำบุญ หลักการทำความดี ทางทำความดี³ มี 3 ประการได้แก่ การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนา เป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติแล้ว สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีชีวิตที่ดีงาม และมีความสุข ดังพระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า “ผู้หวังประโยชน์สุข ควรฝึกฝนบำเพ็ญบุญนี้ เท่านั้น ที่ให้ผลติดต่อกันไป มีสุขเป็นกำไร คือ ควรบำเพ็ญทาน ประพฤติธรรมสม่ำเสมอ และควรเจริญเมตตาภาวนาแล้ว ย่อมเข้าถึงโลกที่มีสุข ปราศจากการเบียดเบียนกัน”⁴ การที่ ประชาชนนำหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 มาใช้ในวิถีชีวิต เป็นการครองตนด้วยธรรมะที่เป็นความดี ทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ท่ามกลางภาวะวิกฤตทางสังคม ให้พบความสำเร็จ และอยู่ อย่างมีความสุขได้

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมของข้อมูลข่าวสาร การกระจายข่าวสารทางวัฒนธรรมของชาติต่างๆ ได้ผ่านเข้ามาทางสื่อ ประกอบกับประเทศไทยเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม ทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวัตถุโดยเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิต และ

² คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554**, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี. เจ. พรินต์ติ้ง, 2550), หน้า 10.

³ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : จันทรเพ็ญ, 2550), หน้า 93.

⁴ ขุ.อิติ. 25 / 60 / 415.

ทัศนคติของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือเน้นวัตถุนิยมมากขึ้น อย่างไรก็ตามพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ก็ยังคงประกอบบุญกุศลกันตามประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา โดยที่บางส่วนมีความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระไตรปิฎกอย่างถูกต้อง แต่บางส่วนมิได้เข้าใจหลักธรรมคำสอนอย่างถ่องแท้เพราะฉะนั้นการทำบุญของคนไทยสมัยนี้จึงเป็นการทำบุญด้วยวัตถุ โดยไม่คำนึงถึงกุศลจิตและกุศลกรรมอันเกิดจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนามีจำนวนมากมายแต่ทั้งหลายทั้งปวงนั้น สรุปได้ 3 ประการ คือ การทำความดี ละเว้นความชั่ว ทำจิตใจให้ปราศจากเรื่องเศร้าหมอง เป็นต้น

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า หลักบุญกิริยาวัตถุ เมื่อผู้ใดประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังแล้วจะส่งผลให้ทุกคนที่นำมาใช้ในวิถีชีวิตจะได้รับประโยชน์สุขทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างมิต้องสงสัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักบุญกิริยาวัตถุ มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน
3. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมการนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตและจัดทำคู่มือในการปฏิบัติตน ในการนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตที่ถูกต้อง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 จำนวน 266,613 คน ผู้วิจัยคำนวณการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Closed ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open

ended question) และได้ทำการทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หลังจากนั้นจึงทำการหาความถูกต้องเชิงเนื้อหา (content validity) และ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ระดับ .892 ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมผู้ช่วยวิจัย หลังจากนั้นจึงได้นำข้อมูลมา ทำการวิเคราะห์และประเมินผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป โปรแกรม R เพื่อหาค่าทาง สถิติที่กำหนดไว้ กล่าวคือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ ไคร้ สแควร์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับหลักบุญกิริยาวัตถุ

บุญกิริยาวัตถุ 3 หมายถึง การทำบุญ หรือ การทำความดี ซึ่งมีหลักการ 3 ประการ คือ 1. การให้ทาน 2. การรักษาศีล 3. การเจริญภาวนา ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมาย และอธิบายหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ไว้ ดังปรากฏรายละเอียดดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ไว้ว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 หมายถึง ที่ตั้งแห่งการทำบุญ เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี ทางทำดี ประกอบด้วย 1. ทานมัย บุญกิริยาวัตถุ (ทำบุญด้วยการให้เป็นสิ่งของ) 2. สีลมัย บุญกิริยาวัตถุ (ทำบุญด้วยการรักษาศีล) หรือ ประพฤติดีมีระเบียบวินัย 3. ภาวนามัย บุญกิริยาวัตถุ (ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา) คือการฝึกอบรมจิตใจ เจริญปัญญา⁵ และได้อธิบายหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เป็นหลักกรรมที่ ประกอบด้วย

1. การให้ทาน (ทานมัย บุญกิริยาวัตถุ) คือ การให้ การเผื่อแผ่แบ่งปัน เพื่อช่วยเหลือกัน ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย 1. อามิสทาน การให้สิ่งของ 2. ธรรมทาน การให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

2. การรักษาศีล (สีลมัย บุญกิริยาวัตถุ) คือ ความมีระเบียบในการดำเนินชีวิตและ ในการอยู่ร่วมกับสังคม ได้แก่ ความมีวินัยและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาในการอยู่ร่วมกัน เพื่อความสุขในชีวิตและสังคม ศีลมีหลายระดับจัดไว้ให้เหมาะกับสภาพชีวิตในการปฏิบัติ เพื่อเข้าถึงจุดหมายของตน สำหรับประชาชนพึงรักษาศีล 5 เป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานในสังคม

⁵ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 15, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จันทรเพ็ญ, 2550), หน้า 93.

เพื่อให้คนอยู่ร่วมกันด้วยดี ไม่เบียดเบียน ทำร้าย ละเมิดชีวิตและร่างกาย ไม่ละเมิดต่อกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สิน ไม่ประพฤติดีความเกี่ยวกับเพศ ไม่ใช่วาจาหลอกลวงกันและไม่ทำให้สูญเสีย สติสัมปชัญญะด้วยการเสพสิ่งที่ทำให้เกิดความประมาท

3. การเจริญภาวนา (ภาวนามัย บุญกิริยาวัตถุ) คือ การฝึกอบรมจิตใจ หรือ การทำให้ เป็นให้มีขึ้น และพัฒนาให้งอกงามสมบูรณ์ มี 2 ประการ คือ

3.1 จิตตภาวนา หรือ สมถภาวนา เป็นการพัฒนาจิต ความมีใจแน่วแน่มุ่งที่สมาธิ หรือ ความสงบ

3.2 ปัญญาภาวนา หรือ วิปัสสนาภาวนา เป็นการเจริญวิปัสสนา มุ่งให้เกิดปัญญา เข้าใจ ความจริงของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงของชีวิต⁶

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ให้ความหมาย ของ บุญกิริยาวัตถุ 3 ไว้ว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 หมายถึง ที่ตั้งแห่งการทำบุญได้แก่ 1. ทานมัย ให้ปันสิ่งของ 2. สีลมัย รักษาศีล ประพฤติธรรม และ 3. ภาวนามัย เจริญภาวนา ให้สุขสงบ และสว่างใจ และได้อธิบายบุญกิริยาวัตถุ 3 ประกอบด้วย หลักธรรม 3 ประการ คือ

1. การให้ทาน ได้แก่ การสละทรัพย์สินสิ่งของของตนให้บุคคลอื่น โดยมุ่งหวังให้ ผู้อื่นได้รับประโยชน์และความสุข ด้วยความมีเมตตาจิต มี 2 ประการ คือ

1.1 วัตถุทาน วัตถุทานที่ให้ต้องบริสุทธิ์ ให้ด้วยความเมตตา ไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ทั้งก่อนให้ ขณะให้ และหลังจากให้แล้ว ผู้รับต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรม หรือ เป็นคนดี

1.2 ธรรมทาน เป็นการให้ทานที่ได้บุญมากที่สุด ได้แก่

1.2.1 ธรรมทาน เป็นการให้ความรู้กับผู้อื่นให้รู้และเข้าใจ หรือ ถ้ารู้แล้วให้รู้มากยิ่งขึ้น

1.2.2 อภัยทาน เป็นการลดโทษสะกิลส เสียสละได้ซึ่งความพยาบาท ให้อภัยกับ ผู้อื่นด้วยเมตตา⁷

2. การรักษาศีล เป็นการเพียรพยายามเพื่อระงับโทษทางกายและวาจา ตามเพศ และฐานะ ศีลมีหลายระดับ ผู้ที่ได้ชื่อว่า มนุษย์ ต้องรักษาศีล 5 จัดว่าเป็นมนุษยธรรม ดังนี้

⁶ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมะฉบับเรียนลัด**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบันลือธรรม, 2550), หน้า 14 - 16.

⁷ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, **วิธีสร้างบุญบารมี**, พิมพ์ครั้งที่ 28, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, 2553), หน้า 1 - 2.

การนำหลักบุญกิริยาวัตถุ มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556

- 2.1 การไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
- 2.2 การไม่ถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่นที่เจ้าของมิได้เต็มใจให้
- 2.3 การไม่ล่วงประเวณีในคู่ครอง หรือ คนในปกครองของผู้อื่น
- 2.4 การไม่กล่าวมุสา
- 2.5 การไม่ดื่มสุราเมรัย เครื่องหมักดองของมีนเมา⁸

3. การเจริญภาวนา เป็นการสร้างบุญบารมีที่สูงที่สุด และยิ่งใหญ่ที่สุดในพระพุทธศาสนา มี 2 ประการ คือ

3.1 สมถภาวนา (การทำสมาธิ) ได้แก่การทำจิตให้เป็นสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน ซึ่งมีวิธีเจริญภาวนาถึง 40 ประการ เรียกว่า กรรมฐาน ผู้ที่จะฝึกสามารถเลือกได้ตามอุปนิสัย แต่ต้องเป็นผู้รักษาศีลให้ครบถ้วน ตามเพศ หากเป็นฆราวาส ต้องรักษา ศีล 5 เป็นอย่างน้อย

3.2 วิปัสสนาภาวนา (การเจริญปัญญา ได้แก่ การพัฒนาจิตให้เกิดปัญญา เมื่อจิตตั้งมั่นในสมาธิจนมีกำลังดี ก็จะเป็นจิตที่ใคร่ครวญ หาเหตุและผล ในสภาวะธรรมทั้งหลายว่าล้วนเป็นอนิจจังความไม่เที่ยง เป็นทุกขัง สภาพที่ทนอยู่อย่างเดิมไม่ได้ และอนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่สิ่งของ⁹

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) ได้ให้ความหมายของบุญกิริยาวัตถุ 3 ไว้ว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 แปลว่า วัตถุเป็นที่ตั้งของการทำบุญ หรือ หลักแห่งการบำเพ็ญบุญ มี 3 ประการ คือ

1. ทานมัย บุญเกิดจากการให้ทานทาน หมายถึง การให้ การเสียสละ ละความตระหนี่ มี 3 ประเภท คือ

- 1.1 อามิสทาน หรือ วัตถุทาน การให้วัตถุสิ่งของ
- 1.2 ธรรมทาน การให้พระธรรมคำสอน
- 1.3 อภัยทาน การให้อภัยแก่ผู้อื่นหรือสัตว์อื่น

2. สิลมัย บุญเกิดจากการรักษาศีล ศีล หมายถึง การรักษากาย และวาจา ให้เรียบร้อย ศีลมีหลายประเภท คือ ศีล 5 หรือ ศีลกรรมบถ สำหรับคนทั่วไป ศีล 8 หรือ อุโบสถศีล สำหรับอุบาสกอุบาสิกา ศีล 10 สำหรับสามเณร และศีล 227 หรือ ปาฏิสุทธิศีล 4 สำหรับพระภิกษุ

การรักษาศีล ต้องเจตนาจึงจะเป็นศีลได้ ถ้าไม่เจตนาจะงดเว้น หรือ รักษาศีลแล้วไม่ฆ่าสัตว์ หรือ ไม่ลักทรัพย์ ก็ไม่มีศีล แต่หากมีโอกาสฆ่าสัตว์ก็ไม่ฆ่า มีโอกาสลักทรัพย์ก็จะ

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16 - 18.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 19 - 22.

ไม่หยาบคายเด็ดขาด จึงจัดว่ามีศีลเป็นต้นการรักษาศีล มีอานิสงส์เป็นอันมาก เช่น เป็นที่รักเคารพของคนทั้งหลาย อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทำให้เป็นคนสง่างาม มีผิวพรรณงามผ่องใส กล่าวโดยสรุป คือ จะไปสู่สุคติ จะได้โภคทรัพย์สมบัติ และจะดับทุกข์ความเดือดร้อนจนเข้าสู่พระนิพพาน

3. ภาวนามัย บุญเกิดจากการเจริญภาวนา ภาวนา หมายถึง การอบรมจิต หรือ การพัฒนาจิตให้สะอาด สงบ สว่าง ภาวนา มี 2 ประการ คือ

3.1 สมถภาวนา การทำให้สงบ เป็นหลักธรรมชั้นสมาธิ

3.2 วิปัสสนาภาวนา การทำให้รู้แจ้งเห็นจริงจนตัดกิเลสได้หมด เป็นหลักธรรมชั้นปัญญา¹⁰

สมทรง ปุญญฤทธิ์ ได้ให้ความหมาย บุญกิริยาวัตถุ 3 ไว้ว่า บุญกิริยาวัตถุ หมายถึง ทาน ศีล ภาวนา เป็นรากแก้วของความเป็นมนุษย์ ผู้ที่เป็นคนต้องฝึกอบรมตนด้วยการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา และอธิบายถึงบุญกิริยาวัตถุ 3 อันประกอบด้วยหลักธรรม 3 ประการ คือ

1. ทาน แปลว่า การให้ เป็นเครื่องแสดงถึงน้ำใจมนุษย์ที่มีจิตใจสูง มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ มี 3 ประการ ได้แก่

1.1 วัตถุทาน คือ การให้สิ่งของ ทรัพย์สินเงินทองแก่คนทั่วไป ในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การตักบาตร การทอดกฐิน การถวายปัจจัยแด่พระสงฆ์ เป็นต้น

1.2 ธรรมทาน คือ การให้วิชาความรู้ วิธีทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นต้น

1.3 อภัยทาน คือ การให้อภัยแก่ผู้ที่ทำผิดพลาดล่วงเกิน¹¹

2. ศีล แปลว่า ปกติ หมายถึง การรักษาความปกติทางกาย วาจา ใจได้ มีหลายประเภท ได้แก่ ศีล 5 คือ ศีลของคนทั่วไป ศีล 8 หรือ อุโบสถศีล คือศีลของอุบาสกอุบาสิกา ศีล 10 คือ ศีลของสามเณร ศีล 227 คือศีลของพระภิกษุและศีล 311 คือศีลของภิกษุณี¹²

3. ภาวนา คือ การอบรมใจให้ฉลาดเที่ยงตรงต่อเหตุผลบรรณธรรม จิตใจสงบ การภาวนา บางทีเรียกว่า กรรมฐาน มี 2 ระดับ คือ

¹⁰ พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณโณ), **อนุพุทธิกถาที่ปณี**, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2546), หน้า 10 - 14.

¹¹ สมทรง ปุญญฤทธิ์, **ฝากความดีไว้ในแผ่นดิน**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, 2544), หน้า 36 - 39.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 40 - 41.

สมถภาวนา (สมถกรรมฐาน) คือ การฝึกจิตให้สงบ มีสมาธิ ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์เดียว
 วิปัสสนาภาวนา (วิปัสสนากรรมฐาน) คือ การฝึกจิตให้สงบนิ่ง จนพิจารณาเห็น
 อนัตตาในสรรพสิ่งทั้งหลาย¹³

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้ความหมายและอธิบายถึง บุญกิริยาวัตถุ ไว้ว่า บุญกิริยาวัตถุ
 แปลว่า ที่ตั้งแห่งการกระทำซึ่งบุญ หมายถึง สิ่งทีพึงปรารถนาของบุคคลผู้ประสงค์จะชำระ
 บาบอกุศล โดยประการทั้งปวง จำแนกเป็น 3 ประการ คือ

1. ทานมัย บุญสำเร็จจากทาน ทาน แปลว่า การให้ เป็นการบริจาคสิ่งของที่มีค่า
 หรือ ของรักหวงแหน ให้ออกไปจากความเป็นกรรมสิทธิ์ของตน เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น เพื่อ
 คลายความตระหนี่ รวมไปถึงการให้ความรู้ การให้ส่วนบุญ และการให้อภัยโทษ
2. ศีลมัย บุญสำเร็จจากศีล ศีล แปลว่า ปกติ หมายถึง การปฏิบัติที่เป็นการควบคุม
 ภาวะ ให้บริสุทธิ์ หรือ ให้สงบ ปราศจากโทษที่จะเกิดขึ้นทั้งกาย และทางวาจา รวมไปถึง
 การเลี้ยงชีพชอบ ความมีมารยาทดี ความละเอียดรอบคอบ
3. ภาวนามัย บุญสำเร็จจากภาวนา ภาวนา แปลว่า การทำให้เจริญ หมายถึง การกระทำ
 ทางใจเพื่อให้ใจสงบ หรือ บริสุทธิ์ ขึ้นสมาธิ แล้วกระทำต่อจนกระทั่งเกิดปัญญา รู้แจ้งในสิ่ง
 ทั้งปวง เกิดความบริสุทธิ์สูงสุด เพราะหมดจากกิเลส มี 2 ระดับ คือ

3.1 สมถภาวนา คือ การกระทำจิตให้เข้มแข็งเป็นอารมณ์เดียว หรือ มีความ
 มุ่งหมายเพื่อการรู้อะไรยิ่งขึ้น ด้วยความมีสติ ปิติ วิริยะ อุเบกขา เป็นต้น

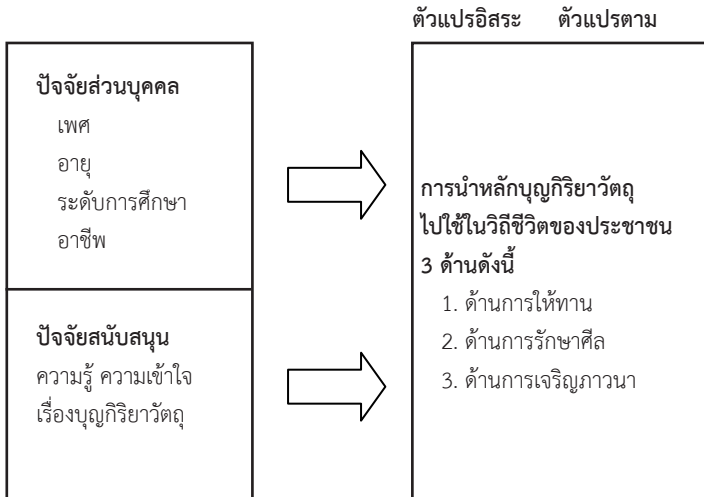
3.2 วิปัสสนาภาวนา คือ การกระทำจิตให้ขยายขึ้นจากการมีอารมณ์เดียว เพื่อ
 ให้เกิดปัญญาเข้าใจรู้แจ้งในสิ่งทั้งปวง สัมมาทิฐิ จนเกิดความบริสุทธิ์สูงสุด หมดกิเลส¹⁴

สรุปได้ว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 เป็นหลักแห่งการทำบุญ หรือหลักแห่งการทำความดี
 ที่เยาวชน พึงนำมาใช้ในวิถีชีวิต ประกอบด้วย **1. การให้ทาน** ได้แก่ อามิสทาน ธรรมทาน
 และอภัยทาน เป็นการทำบุญ หรือ ทำความดี ที่สามารถลดความตระหนี่ หรือ เห็นแก่ตัวลงได้
 ด้วยการเสียสละแบ่งปัน เกื้อกูล ผู้อื่นด้วยความเมตตา และพัฒนาขึ้นเป็น **2. การรักษาศีล**
 เป็นการประพฤติตนให้เรียบร้อยทางกาย วาจา ด้วยการปฏิบัติตามศีล 5 ข้อ ให้เป็นวิถีชีวิต
 เมื่อรักษาศีลให้สมบูรณ์แล้ว ก็ทำความดีขั้นที่ **3. การเจริญภาวนา** เป็นการพัฒนาตนเอง
 ด้วยการฝึกจิตใจให้อยู่ด้วยการมีสติ มีสมาธิ มีสัมปชัญญะ มีความเพียร รู้จักคิดพิจารณา
 รู้จักผิดชอบชั่วดี

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50 - 52.

¹⁴ พุทธทาสภิกขุ, **ศึกษารมธมอย่างถูกวิธี**, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุภาพใจ, 2543),
 หน้า 103 - 104.

กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

- 1.1 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.3
- 1.2 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 25 - 30 ปี ร้อยละ 42.7 รองลงมาได้แก่ อายุ 36 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.3
- 1.3 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ระดับมัธยมปลาย ปวช. ปวส. และอนุปริญญา ร้อยละ 68.0 รองลงมาได้แก่ ปริญญาตรี - ปริญญาเอก ร้อยละ 17.4
- 1.4 สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สมรส ร้อยละ 54.4 รองลงมาได้แก่ โสด ร้อยละ 28.2
- 1.5 อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพด้านเอกชน/ไม่ใช่ราชการ ร้อยละ 53.4 และอาชีพราชการ ร้อยละ 46.6

การนำหลักบุญกิริยาวัตถุ มาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556

- 1.6 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องบุญกิริยาวัตถุร้อยละ 75.0
- 1.7 การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 1.8 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลคือเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ มีความสัมพันธ์กับการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ส่วนอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กัน
- 1.9 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ของปัจจัยสนับสนุน พบว่า ความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับการนำหลักบุญกิริยาไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้
- 1.10 ประชาชนได้ประสบกับปัญหาในการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตในข้อที่ 1 คือ ไม่ค่อยมีเวลาในการไปวัดทำบุญ มีร้อยละ 22.53 ข้อที่ 2 ไม่ค่อยมีเวลาในศึกษาธรรมะโดยเฉพาะเรื่องศีลภาวนามีร้อยละ 16.90
- 1.11 ประชาชนมีข้อเสนอแนะในการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตให้เกิดประโยชน์ไว้ในข้อที่ 1 คือ ประชาชนควรหาเวลาในการไปวัดทำบุญ มีร้อยละ 31.03 ข้อที่ 2 คือ ควรใช้เวลาในศึกษาธรรมะโดยเฉพาะเรื่องศีลภาวนามีร้อยละ 25.86

2. การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ได้ข้อค้นพบ (Fact Findings) ที่มีคุณค่าทางวิชาการและสามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาจึงทำการอภิปรายเฉพาะประเด็นที่สำคัญโดยอาศัยหลักการตรรกวิทยาและแนวคิด ทฤษฎีที่ทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุน หรือคัดค้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้เกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ มีร้อยละ 75.0 ไม่มีความรู้ มีร้อยละ 25.0 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับหลักบุญกิริยาวัตถุมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ประชาชนปฏิบัติในชีวิตประจำวันและเป็นหลักธรรมที่จำง่าย เป็นหลักธรรมที่ไม่มีความซับซ้อนในการเข้าใจ และมีเพียงบางข้อที่ประชาชนไม่เข้าใจจึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในด้านหลักธรรมข้อนี้มาก และทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พັນนี มานะวณิชเจริญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

“ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ 10 ของพุทธศาสนิกชนไทยรุ่นใหม่ : ศึกษาเฉพาะนักศึกษาชมรมพุทธศาสนา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า บุญ หมายถึง ความดีงามทั้งปวง ด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ทั้งกาย วาจาและใจ ผลของบุญ คือ สุขกาย สบายใจ และส่งผลให้ไปสู่สุคติ บุญมี 3 หมวดหลัก ได้แก่ ทานมัย บุญกิริยาสำเร็จด้วยการให้ทาน (ให้ผลบุญน้อย) ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล (ให้ผลบุญปานกลาง) และภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา (ให้ผลบุญมาก) นอกจากนี้ผลบุญขึ้นอยู่กับเจตนา ศรัทธาและสัมมาทิฐิของผู้ทำบุญเป็นสำคัญ โดยสรุป บุญกิริยาวัตถุ คือ ธรรมะภาคปฏิบัติสำหรับบรรพชา ผู้ครองเรือน

2.2 ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสนับสนุนมีความสัมพันธ์กับการนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าการมีความรู้ทางพระพุทธศาสนา และปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ศิริขรินทร์ ไชยนา และคณะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบำเพ็ญบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่” ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ เกรดเฉลี่ย ในเทอมที่ผ่านมา และปัจจัยสนับสนุน อันได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์กับการบำเพ็ญบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 ส่วนอายุ ชั้นปีที่ศึกษา ที่พักอาศัย แหล่งรายได้หลัก และความรู้เรื่องบุญกิริยาวัตถุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการบำเพ็ญบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุของนักเรียน และนักเรียนมีข้อเสนอแนะความคิดเห็น เกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดจากการบำเพ็ญบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุ ไว้ว่า การบำเพ็ญบุญ ทำให้มีความสุขกาย สบายใจ บริจาคเงิน บริจาคหนังสือ ให้เด็กด้อยโอกาส ทำให้เด็กยากจน ได้มีโอกาสในการเล่าเรียน รวมทั้งมีเงินซื้ออาหารกิน การรักษาศีล 5 ทำให้เป็นคนดี ทำให้ไม่หลงใหลในอบายมุข เช่น ไม่ติดยาเสพติด การนั่งสมาธิ ทำให้สงบกาย สงบใจ ไม่คิดฟุ้งซ่าน

3. ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

จากข้อค้นพบและการอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์เป็น 3 ระดับดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ

ว่าผู้บริหารทั้งในปกครองท้องถิ่นและปกครองท้องถิ่น รวมทั้งคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และควรนำหลักบุญกิริยาวัตถุ ไปประยุกต์ใช้กับประชาชนในทุกระดับของชุมชน โดยกำหนดขั้นตอน การดำเนินงาน เงื่อนไข ระยะเวลา งบประมาณ และมีการติดตามประเมินผลแล้วรายงานให้ทราบทุกๆ 6 เดือน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ประชาชนควรได้ใช้หลักบุญกิริยาวัตถุให้เป็นวิถีชีวิตไม่ว่าจะเป็นการทำบุญให้ทาน รักษาศีลห้า และเจริญสมาธิภาวนา เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความสงบ สันติและครอบครัวมีความสุข โดยการเริ่มปฏิบัติให้เป็นอุปนิสัยที่ละเล็กทีละน้อย

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมีการศึกษาหลักธรรมข้ออื่นๆ ที่เป็นเรื่องสำคัญสำหรับประชาชน และยังเป็นการเผยแพร่ธรรมไปสู่ชุมชนอีกวิธีหนึ่งด้วย

3.3.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักบุญกิริยาวัตถุไปใช้กับประชาชน ในจังหวัดอื่นๆ